

Praėjusį penktadienį baigėsi pareiškinių dokumentų pateikimas dalyvauti Seimo rinkimuose. Vyriausioji rinkimų komisija (VRK) informuoja pradėjusi būsimųjų kandidatų duomenų patikrinimą.

Šiuo metu iš viso dėl 141 Seimo nario mandato planuoja varžytis 1766 būsimieji kandidatai: 1109 vyrų (63 proc.) ir 656 moterys (37 proc.).

Lietuvos žaliųjų partija kelia po lygiai vyrų ir moterų (po 58). Daugiausiai vyrų savo sąraše kelia Tėvynės sąjunga – Lietuvos krikščionys demokratai (102), Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjunga (98), Demokratų sąjunga „Vardan Lietuvos“ ir Liberalų sąjūdis (po 92).

Didžiausias skaičius moterų yra Lietuvos lenkų rinkimų akcijos – Krikščioniškų šeimų sąjungos (83), Lietuvos regionų partijos (62) ir Lietuvos žaliųjų partijos (58) kandidatų sąrašuose.

71 vienmandatėse rinkimų apygardose ketina dalyvauti iš viso 713 kandidatų, taigi vidutiniškai po 10 kiekvienoje. Daugiausia (14) kandidatų keliama Naujojoje Vilnioje, mažiausia (po 6) Jonavos, Raseinių-Josvainių ir Tauragės rinkimų apygardose.

Net keturiose vienmandatėse apygardose keliama po lygiai vyrų ir moterų: Naujininkų-Rasų (po 6), Naujosios Vilnios (po 7), Raseinių-Josvainių (po 3), Žiemgalos rytinėje (po 4).

Jotvingių, Sėlos rytinėje ir Vilkaviškio rinkimų apygardose nekeliamos nei viena moteris.

Penkiose apygardose moterų planuoja kandidatuoti daugiau nei vyrų: Aukštaitijos (5 iš 9), Gargždų (4 iš 7), Kalniečių (6 iš 10), Naujamiesčio-Vilkpėdės (6 iš 11) ir Savanorių (6 iš 11).

Asmenų, numatomų kelti kandidatais, amžiaus vidurkis siekia kiek mažiau nei 49 su puse metų, vyrų amžiaus vidurkis – virš 50 metų, moterų – vos daugiau kaip 48.

Jauniausi kandidatai kandiduoja Žemaitijos šiaurinėje rinkimų apygardoje. Jų amžiaus vidurkis siekia 41 metus. Solidžiausio amžiaus kandidatai keliama Šilutės rinkimų apygardoje. Jų amžiaus vidurkis – kiek daugiau nei 60 metų.

Jauniausius kandidatus (virš 38 su puse metų) kelia Laisvės partija (amžiaus vidurkis apie 38 metus), vyriausius – Partija „Laisvė ir teisingumas“, jų keliamų kandidatų amžiaus vidurkis – 55 metai.

Svarbu! Pareiškinius dokumentus pateikusių būsimųjų kandidatų skaičius dar gali keistis, jei patikrinimo metu paaiškėtų, kad kai kurie jų neatitinka LR Konstitucijoje arba Rinkimų kodekse numatytų reikalavimų.

Tam, kad VRK puslapyje rinkėjai rastų patikimus ir patikrintus kandidatų duomenis, dirba daug tarnybų ir institucijų.

VRK paaiškino, kokie patikrinimai yra atliekami iki kandidatų registravimo momento, kad būtų galutinai įsitikinta, jog asmuo gali dalyvauti rinkimuose.

Pirmasis filtras, pagal kurį tikrinama, ar asmuo gali kandidatuoti į Seimą yra valstybės įmonės **Registrų centras** valdomi Gyventojų registro duomenys. Čia VRK sužino, ar asmuo yra Lietuvos Respublikos pilietis ir ar rinkimų dieną bus sulaukęs 21 metų – amžiaus, nuo kurio galima kandidatuoti į Seimo narius.

2022 m. Seimui priėmus Konstitucijos pataisą, kuria nuspręsta sumažinti amžiaus ribą ir leisti Seimo nariais rinkti asmenis, kurie rinkimų dieną yra ne jaunesni kaip 21 metų. VRK turimi duomenys rodo, kad šiuo metu į Seimą kandidatuoja 37 asmenys, kurie yra jaunesni nei 25 metų.

Taip pat Lietuvos gyventojų registre kaupiama ir informacija apie deklaruotą kandidatų gyvenamąją vietą. Registrų centro valdomame Neveiksnių ar ribotai veikusių asmenų registre taip pat pažiūrima, ar konkrečiam kandidatui nėra apribota rinkimų teisė.

Bene labiausiai rinkėjus dominantys duomenys apie kandidatų finansinę situaciją į VRK informacinę sistemą, o iš jos – į interneto svetainę patenka tiesiogiai iš **Valstybinės mokesčių inspekcijos prie LR finansų ministerijos** (VMI) informacinės sistemos. Įrašai apie kandidatuojančių asmenų disponuojamą turtą, turimas pajamas, prisiimtus įsipareigojimus ar suteiktas paskolas yra tiksliai tokie, kokius kandidatai yra deklaravę VMI. VRK neturi teisės šių duomenų pildyti, koreguoti, ištrinti ar atlikti kitokių korekcijų.

Panašiai VRK svetainę pasiekia ir faktai apie kandidatų viešuosius ir privačius interesus. **Vyriausieji tarnybinės etikos komisijai** (VTEK) kandidatų pateiktos interesų deklaracijos yra automatiškai perkeliamos į VRK informacinę sistemą, iš kurios publikuojamos interneto svetainėje, kur rinkėjai gali matyti kandidatų ir jų sutuoktinių darbovietes ir kitus ryšius su juridiniais asmenimis.

Informaciją, ar kandidatas praeityje yra sąmoningai bendradarbiavęs su buvusios SSRS specialiosiomis tarnybomis, pagrindiniam rinkimų organizatoriui suteikia **Lietuvos**

gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centras. Tokiu atveju, jei tikrinant duomenis paaiškėtų kandidato nuslėptas bendradarbiavimas, tai būtų laikoma šiurkščiu Rinkimų kodekso pažeidimu ir asmuo būtų šalinamas iš rinkimų.

Iki pat rinkimų dienos VRK taip pat nuolat tikrina, ar kandidatas neturi nebaigtos atlikti jam teismo paskirtos bausmės. Duomenis apie su kandidatais susijusius teismo nuosprendžius VRK gauna iš Įtariamųjų, kaltinamųjų ir nuteistųjų registro, kurį administruoja **Informatikos ir ryšių departamentas prie LR vidaus reikalų ministerijos.**

Kad rinkėjams nekiltų abejonių dėl to, ar kandidatas neturi kitos valstybės pilietybės, tikrindama duomenis VRK bendradarbiauja su **Migracijos departamentu prie LR vidaus reikalų ministerijos.** Tai daroma tam, kad būtų užtikrinta, jog į Seimo nario pareigas kandidatuojantis asmuo nėra priesaika susijęs su kita valstybe.

Kad įsitikintų, ar kandidatai šiuo metu neatlieka tikrosios karo prievolės tarnybos arba alternatyvios krašto apsaugos tarnybos, VRK kreipiasi į **Lietuvos kariuomenės Karo prievolės ir komplektavimo tarnybą**, kadangi tokią tarnybą atliekantis asmuo negali būti renkamas Seimo nariu.

Tačiau ne visa kandidatų pareiškinuose dokumentuose pateikiama informacija yra gaunama iš kitų institucijų ar su jomis tikrinama. Anketas ir biografijas kandidatai (ar jų atstovai) pildo patys ir tik jie atsako už šių duomenų teisingumą.

VRK neturi pareigos tikrinti kandidatų biografijose pateiktų duomenų apie išsilavinimą, užsienio kalbų mokėjimą, šeiminę padėtį, vaikų skaičių, pomėgius, visuomeninę veiklą ir pan. Šių duomenų tikslumas priklauso tik nuo kandidatų sąžiningumo.

Galutinis registruotų kandidatų sąrašas bus patvirtintas ir publikuotas ne vėliau kaip rugsėjo 13 d. Iki šio termino VRK savo svetainėje atvers rinkėjams duomenis apie kandidatus.

Seimo rinkimai vyks spalio 13 dieną.

